

Кузнєцова К.О.*к.е.н., доцент кафедри менеджменту**Національний технічний університет України**«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»***Байло О.О.***студент**Національний технічний університет України**«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНДУСТРІЇ 4.0

На сучасному етапі багато українських підприємств активно беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, що є важливою складовою ринкових відносин. Проте неготовність українських підприємств до модернізації виробництва та запровадження нових технологій, що базуються на здобутках Індустрії 4.0., а також недостатній досвід роботи на зовнішніх ринках, зумовлюють актуальність пошуку шляхів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств. У статті досліджено особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в сучасних умовах: можливості та загрози Індустрії 4.0, аналіз рейтингу Global innovation index та місце країни в ньому, структуру прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності, динаміку експорту високотехнологічних товарів. Визначено проблеми та розроблено шляхи для подальшого розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Особливу увагу приділено економічним важелям щодо удосконалення зовнішньоекономічної діяльності країни в цілому. Виокремлено роль Індустрії 4.0 в розвитку зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств. Виділено основні критерії, яким мають відповідати шляхи вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств; наведено основні фактори, що мають враховуватись при формуванні стратегії зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Ключові слова: високотехнологічні товари; експорт; зовнішньоекономічна діяльність; Індустрія 4.0; прямі іноземні інвестиції; цифрова економіка.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку економіки багато українських підприємств активно беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, що є важливою складовою ринкових відносин. Проте неготовність вітчизняних підприємств до модернізації виробництва та запровадження нових технологій, що базуються на здобутках Індустрії 4.0., а також недостатній досвід роботи на зовнішніх ринках, зумовлюють актуальність пошуку шляхів удосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Крім того актуальність даної тематики визначається тим, що зовнішньоекономічна діяльність підприємств визначає рівень конкурентоспроможності господарства країни на міжнародній арені. Невизначеним залишається процес впровадження набутоків Індустрії 4.0 в економіку країни і на основі цього, подальший розвиток зовнішньоекономічної діяльності. Викликає інтерес Індустрія 4.0 як дієвий інструмент подолання технологічного розриву України від високорозвинених країн, і як один з найскладніших викликів для економіки в її історії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств та національних господарств присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених: М. Джонсон, В. Дергачова, А. Дунська, В. Касьян, Ю. Макогон, В. Новицький, М. Портера, Т. Циганкова, С. Шкарлет та інші. Включення поняття Індустрії 4.0 в наукові дослідження вітчизняних вчених-економістів (С. Войтко, О. Гавриш, О. Згуровський, А. Крисоватий, О. Сохацька, О. Тимошенко) поступово набирає своєї швидкості та усвідомлюється її необхідність. Положення Індустрії 4.0 ґрунтовно досліджувалось зарубіжними вченими (М. Германном, Е. Остром, Б. Отто, К. Швабом). Таким чином, поєднання положень здійснення ЗЕД підприємствами з викликами цифрової економіки є актуальним та необхідним у подальших дослідженнях процесом.

Метою даного дослідження є аналіз сучасних тенденцій ЗЕД підприємств України в умовах Індустрії 4.0 та визначення пріоритетів її подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Індустрія 4.0 є комплексним поняттям, що містить в собі як зміну процесів виробництва та управління, так і новітні технології та бізнес-моделі в сучасній промисловості. Ключовими сферами революційних змін є: Інтернет речей (Internet of Things – IoT), великі масиви даних (Big Data), хмарні обчислення (Cloud computing), бездротові технології (Wireless Communication), віртуальна реальність (Virtual reality), віддалений та мобільний доступ (Remote & mobile access), тривимірний друк (3D printing), розумне місто (Smart City) [1; 2]. Усе вищезазначене зумовило розвиток загальної цифровізації (Digitalization) економіки, а в підсумку – появи такого поняття, як «цифрова економіка» (Digital economy), основними перевагами якої стало: експоненціальне зростання інновацій (швидкість їх впровадження, обсяг та вплив, що відображається в підвищенні рівнів ефективності, продуктивності та скороченні витрат); зростання обсягу даних і можливостей їх використання для генерації нових технологій при об'єднанні зусиль розробників та користувачів; розвиток штучного інтелекту (Artificial Intellect – AI) [1; 2]. Щодо ЗЕД, то в умовах Індустрії 4.0 вона базується на інтеграції виробничих процесів та управлінні життєвим циклом продукту шляхом експлуатації комп'ютеризованих пристроїв і систем.

ЗЕД підприємств побудована на принципах, які відображені в табл. 1.

Якість змін можна виявити не лише в тому, що весь процес зовнішньоекономічних зав'язків керується та контролюється інтегровано, а також слід зазначити, що він є комбінованим і гнучким. Щоб залишатися конкурентоспроможними в глобалізованому середовищі, виробничим компаніям необхідно постійно розвивати свої виробничі системи та відповідати мінливим вимогам ринку [2; 3].

Характерною рисою Індустрії 4.0, що безпосередньо позначається на особливостях ЗЕД багатьох підприємств, є клієнт-орієнтоване виробництво, концепцією якого є створення матеріальних благ, що повною мірою задовольняють потреби споживача, який має можливість опосередковано створювати продукт, розміщуючи замовлення разом з описом характеристик за допомогою «хмарних» технологій. Тобто, клієнт – це основна рушійна сила

у виробничому процесі, яка визначає функціональні можливості майбутнього продукту, а виробник, у свою чергу, адаптує процес виробництва цим запитам. Зазначене формує нові ринки на міжнародній арені, породжує пропозиції та попит на новітні товари та сервіси.

Таблиця 1 – Принципи ЗЕД підприємств в умовах Індустрії 4.0

№	Принципи	Сутність
1	Сумісності	здатності людей, машин, пристроїв, сенсорів взаємодіяти один з одним через Інтернет задля підвищення ефективності роботи у сфері зовнішньоекономічної діяльності
2	Прозорості	характеризує відкритість і доступність інформації та чітке відслідковування усіх процесів на підприємстві
3	Технічної підтримки	комп'ютеризовані системи допомагають приймати рішення стосовно ЗЕД підприємства завдяки збору, аналізу та візуалізації цієї інформації в режимі реального часу або ж повністю заміщують людей під час одноманітних операцій
4	Деталізації	стосується уточнення чи роз'яснення управлінських рішень стосовно зовнішньоекономічної діяльності, делегування деяких із них кіберфізичним системам
5	Децентралізації	керування та планування ЗЕД підприємств без втручання центру
6	Модульності	пристосування до змін зовнішнього середовища через забирання чи додавання окремих виробничих модулів
7	Партнерства	між машинами, між виробниками, між виробником і споживачем
8	Соціальної відповідальності	активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем

Джерело: складено авторами на основі [1]

Індустрія 4.0 дає змогу відкрити нові можливості для розвитку ЗЕД підприємств і в той же час перед підприємствами постає і низка невирішених задач та проблем (табл. 2).

Але найбільш нагальною проблемою, яка панує сьогодні у світовій економіці, є подолання економічної прірви між країнами різного рівня розвитку. Одним із шляхів вирішення цього питання є правильне та ефективне ведення ЗЕД на засадах Індустрії 4.0. Щодо України, то беззаперечно ця проблема стосується не лише підприємств, що ведуть ЗЕД, а в першу чергу – держави, яка відіграє важливу роль і повинна сформувати та надати всі умови для їхнього успішного розвитку.

У свою чергу, підприємства, щоб витримати всі виклики Індустрії 4.0 та використати її можливості, повинні демонструвати свою активну позицію у житті країни та розвивати культуру ведення бізнесу, а українське суспільство в цілому повинне бути зосереджене на:

– підвищенні своєї кваліфікації, формуванні таких важливих навичок, як: емоційний інтелект, стресостійкість, ефективний тайм-менеджмент, стратегічне мислення, технічні навички, креативність та творчі підходи до вирішення поставлених задач;

- формуванні ідеології бережливого та заощадливого виробництва, тобто ефективному використанні ресурсів;
- запровадженні STEAM-освіти, яка допоможе поставити пріоритет у вивченні дисциплін, акцентуватиме свою увагу на важливості знань у сфері екології та сформує креативне інноваційне мислення;
- набутті досвіду в побудові ефективної системи крос-культурних комунікацій.

Таблиця 2 – Позитивні та негативні аспекти Індустрії 4.0

Позитивні аспекти	Негативні аспекти
полегшення збору та аналізу інформації про новий досліджуваний ринок, його можливих контрагентів та конкурентів і як наслідок – пришвидшує процес виходу підприємства на міжнародний ринок	брак або неможливість залучення коштів на модернізацію процесів виробництва та впровадження нових технологій
зниження ризиків щодо обрання неправильної стратегії розвитку ЗЕД підприємств	нестача висококваліфікованих кадрів
пришвидшення та підвищення ефективності навчання працівників у сфері ЗЕД	неготовність самого підприємства до впровадження нових технологій
полегшення планування та контролю за ресурсами, а найголовніше – зниження витрат на виробництво одиниці продукції	питання інформаційної безпеки
можливість з легкістю виробити унікальний продукт, тобто виконати індивідуальні замовлення споживачів, що збільшить лояльність до нього та підвищить рівень глобальної конкурентоспроможності	
доступність продукту «в будь-який час і в будь-якому місці» за конкурентоспроможною ціною – розмиття кордонів	
покращення комунікації у сфері ЗЕД	

Джерело: складено авторами на основі [1]

Аналіз глобального інноваційного індексу (табл. 3) допоможе розібратися у тому, які країни успішно використовують можливості Індустрії 4.0, що впливає на цей рейтинг та місце України в ньому.

Global innovation index є показником, який розраховується шляхом простого усереднення балів двох підіндексів: Індексу інноваційних витрат та Індексу інноваційних результатів [4]. Тобто, це економічний результат від запровадження нових ідей, підходів, систем, концепцій у виробництво чи управління, інтерпретований у відповідне числове значення за відповідною шкалою обчислень. Він демонструє реальний ефект від втілення інновацій у життя у тій чи іншій країні і розраховується, у першу чергу, задля того, щоб наглядно показати інвесторам, куди вони можуть вкладати кошти, щоб ризики були мінімальними, а віддача – найбільшою. Global innovation index вказує на те, у яких країнах виробляється найбільш високотехнологічна продукція, яка, у свою чергу, може бути спрямована на експорт, і як наслідок – принести значно більші прибутки.

Таблиця 3 – Рейтинг країн світу за Global innovation index у 2015-2019 рр.

Місце в рейтингу 2019 р.	Країни	Рівень показника «ГІІ» за 2015-2019 рр.				
		2019	2018	2017	2016	2015
1	Швейцарія	67,2	68,4	67,69	66,28	68,3
2	Швеція	63,7	63,1	63,82	63,57	62,4
3	США	61,7	59,8	61,4	61,4	60,1
4	Нідерланди	61,4	63,3	63,36	58,29	61,6
5	Великобританія	61,3	60,1	60,89	61,93	62,4
6	Фінляндія	59,8	59,6	58,49	59,9	60
7	Данія	58,4	58,4	58,7	58,45	57,7
8	Сінгапур	58,4	59,8	58,69	59,16	59,4
9	Німеччина	58,2	58	58,39	57,94	57,1
10	Ізраїль	57,4	56,8	53,88	52,28	53,5
11	Південна Корея	56,6	56,6	57,7	57,15	56,3
12	Ірландія	56,1	57,2	58,13	59,03	59,1
13	Гонконг	55,5	54,6	53,88	55,69	57,2
14	Китай	54,8	53,1	52,54	50,57	47,5
15	Японія	54,7	55	54,72	54,52	54
47	Україна	37,7	38,5	37,62	35,72	36,5

Джерело: складено авторами на основі [4; 5]

Проаналізувавши отримані результати, можна сказати, що найбільш інноваційними країнами за 2015–2019 рр. є Швейцарія, Швеція, США, Нідерланди, Великобританія, Фінляндія, Данія, Сінгапур, Німеччина, Ізраїль, Південна Корея, Ірландія, Гонконг, Китай, Японія, які змінюють свої рейтингові позиції в межах домінуючих протягом декількох років. Особливою рисою є те, що майже всі вони мають сталий показник протягом 5 років із загальною тенденцією до мізерного зниження. Вирізняється лише Китай, який збільшив свій рівень на 15% у 2019 р. порівняно з 2015 р. Серед лідируючих країн є як світові гіганти, так і невеликі країни, але всі вони відносяться до групи високорозвинених. Таким чином, місце країни у світовій економічній системі напряму залежить від рівня її інноваційного розвитку та потенціалу.

Щодо України (рис. 1), то наразі вона перебуває на 47 місці серед усіх досліджуваних країн. Не дивлячись на те, що в 2019 р. цей показник знизився, порівняно з 2018 р., у загальному – за останні 5 років, як показує лінія тренду – відбувається підвищення значення даного показника, що свідчить про позитивні зрушення для нашої країни. Також привертає увагу те, що Україна хоча і знаходиться у верхній частині цього рейтингу, її показник майже вдвічі менший від позицій лідируючих країн. Це демонструє технологічний розрив і значно нижчу її конкурентоспроможність на світовій економічній арені.

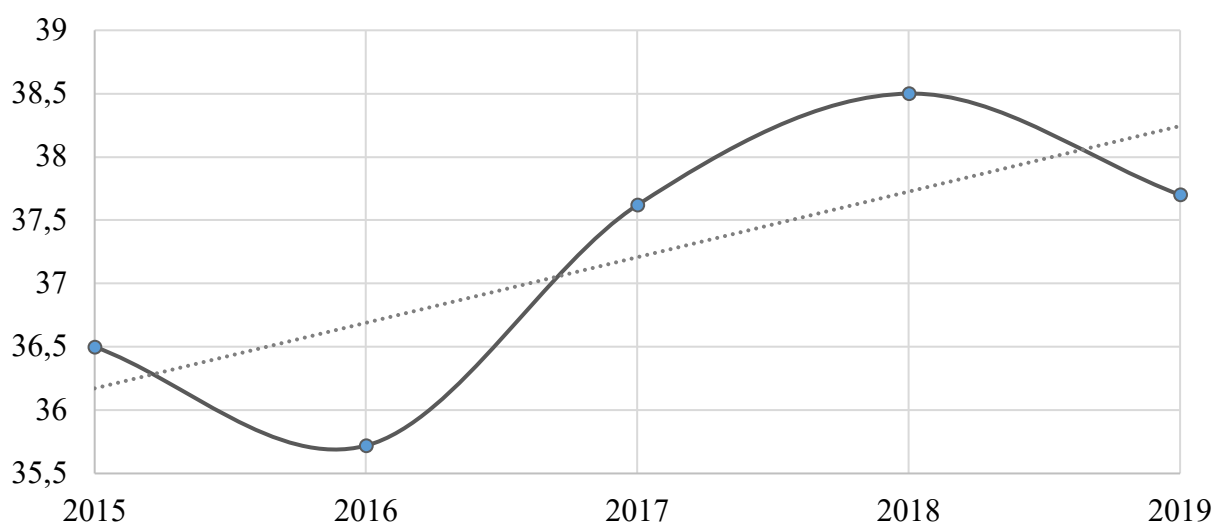

Рисунок 1 – Динаміка Global innovation index в Україні за 2015-2019 рр.
Джерело: складено автором на основі [4; 5]

Прямі іноземні інвестиції є одним із найважливіших інструментів у подоланні Україною технологічного розриву. Проте за одним із показників, таким як «накопичені обсяги іноземних інвестицій», що відображає ступінь інтеграції країни у світове господарство, розвиток її зовнішньоекономічних зв'язків та прагнення до створення відкритої, експортоорієнтованої моделі економіки – Україна значно поступається переважній більшості країн з перехідною економікою.

Таблиця 4 – Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економіці України за видами економічної діяльності у 2019 р.

Галузі	Обсяги ПІІ станом на 31.12.19	
	млн дол.	% до загального підсумку
Сільське, лісове та рибне господарство	542,06	1,5
Промисловість	11595,89	32,4
Будівництво	1036,41	2,9
Оптова та роздрібна торгівля	5662,48	15,8
Транспорт	1088,41	3,0
Тимчасове розміщування й організація харчування	349,53	1,0
Інформації та телекомунікації	2939,63	8,2
Фінансова та страхова діяльність	4557,60	12,7
Операції з нерухомим майном	4495,75	12,6
Професійна, наукова та технічна діяльність	2223,00	6,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного адміністрування	1113,20	3,1
Освіта	22,50	0,1
Охорона здоров'я	56,71	0,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	100,11	0,3
Всього	35783,28	100,0

Джерело: складено автором на основі [5; 6]

На сьогодні структура ПІІ, як видно з табл. 4, не дає Україні повністю інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості та є однією з причин низького відсотка експорту високотехнологічної продукції серед країн світу – 7,2% промислового експорту країни [5]. Невідповідність обсягів ПІІ потребам модернізації економіки призводить до закріплення сировинної спеціалізації української економіки на світовому ринку, і як наслідок – до зниження обсягів експорту високотехнологічних товарів (рис.2).

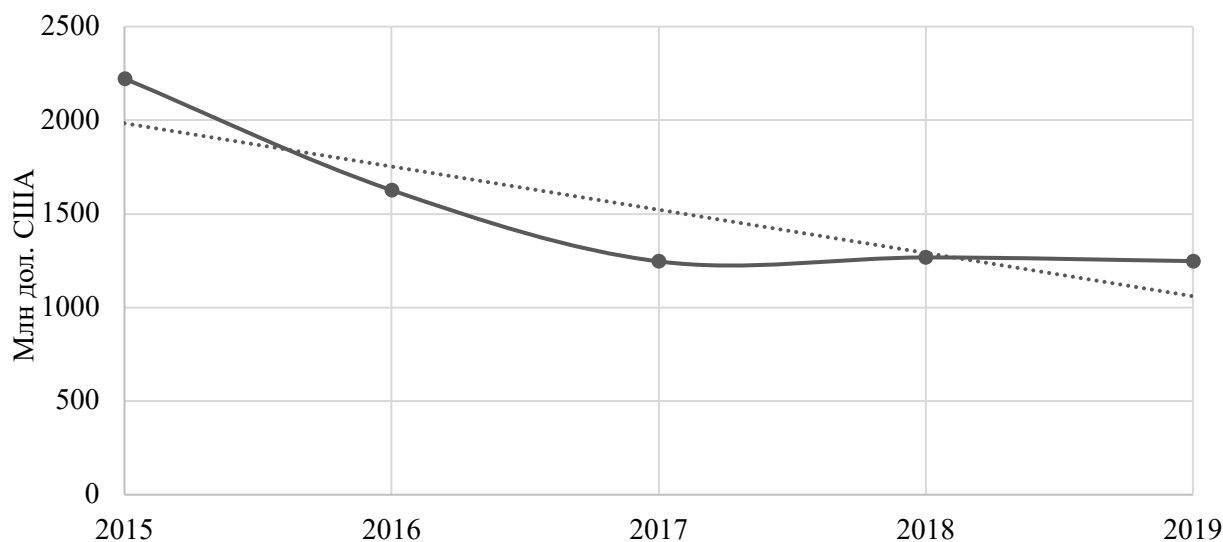

Рисунок 2 – Динаміка експорту високотехнологічних товарів з України за 2015-2019 рр.

Джерело: складено автором на основі [5; 6]

Головним завданням ПІІ має бути сприяння сталому та збалансованому розвитку національної економіки. Пріоритетом повинні стати ПІІ у високотехнологічне та наукоємне виробництво, що сприятимуть розширенню експортного потенціалу та посилюватимуть конкурентоспроможність українських товарів на світових ринках.

Серед тих галузей, що можуть стати каталізаторами розвитку для зовнішньої економіки України можна виділити такі: аграрний сектор, військово-промисловий комплекс, енергетична галузь (зокрема альтернативні види джерел енергії), машинобудування, переробна промисловість, авіакосмічна галузь та інформаційно-комунікаційні технології, оскільки саме вони мають найбільший інноваційний потенціал [6; 7; 8].

Для їхнього успішного функціонування важливим є впровадження великої кількості реформ, які повинні стати підґрунтям для втілення стратегії Індустрії 4.0 в Україні:

1. Необхідно сформулювати чітку програму промислової політики України: шляхом прийняття Стратегії розвитку промислового комплексу чи іншого документа, який втілює у собі позицію уряду щодо розвитку цієї галузі. Подальші документи будуть узгоджуватися з цією попередньою концепцією.

2. Розроблені правила в промисловій політиці держави повинні бути зосереджені на прозорості та рівності всіх суб'єктів господарювання, що у свою чергу призведе до поліпшення економіки України в цілому. Це

традиційний набір реформ, таких як: боротьба з корупцією, реформа судів, оновлення освітньої системи, розвиток фінансового сектору, поліпшення інвестиційного клімату.

3. Основними драйверами мають бути промислові підприємства, яким уряд надасть повну підтримку. Створення національної та регіональної платформи Індустрії 4.0 за прикладом країн ЄС мають поєднували державні інституції, бізнес-середовище та науковців.

4. Через наявний дефіцит державного бюджету в Україні варто утримуватися від запровадження великих нових програм державної допомоги промисловим підприємствам у вигляді податкових пільг або прямих субсидій. Необхідно зробити аналіз та оцінку вже існуючих програм і внести відповідні корективи чи створити нову на принципах доцільності – тобто ефективно використовувати наявні фінансові ресурси та залучати нові.

5. Надана державною допомогою суб'єктам господарювання має відповідати міжнародним зобов'язанням: вона не повинна спотворювати конкуренцію та умови зовнішньої торгівлі.

6. Підтримка малого та середнього бізнесу є запорукою розвитку національної економіки, тобто повинні бути створені всі умови для розвитку та нормального функціонування цих суб'єктів господарювання.

7. Розвиток промисловості загалом можливий, коли розвивається система освіти в країні, а рівень науки знаходиться на належному рівні. Тому нагальною потребою є її перегляд, зокрема впровадження в навчальних програмах принципів STEAM-освіти [7; 8].

Також необхідно вказати на обмеження, які затримують чи унеможливають впровадження принципів та технологій Індустрії 4.0. Ними є: обмеженість ресурсів, міжнародні зобов'язання України та неправильні підходи до вирішення поставлених задач.

Висновок. В епоху кардинальних та швидких змін ЗЕД є невід'ємною частиною нормального існування та функціонування підприємств, а Індустрія 4.0 виступає інструментом, який може забезпечити успіх підприємства на міжнародній арені, шляхом використання сучасних технологій та моделей.

Розширення зовнішньоекономічних можливостей для підприємств в умовах Індустрії 4.0 означає, що вони тепер повинні бути конкурентоспроможними в глобальному масштабі й не можуть покладатися на своє фізичне розташування для успішного ведення бізнесу, яке з кожним днем стає менш важливим. Це вимагає, у першу чергу, зосередження уваги на задоволенні мінливих вимог споживачів. Збереження гнучкості виробництва та використання переваг Індустрії 4.0 може скоротити час виробничого процесу й дозволити підприємствам швидше реагувати, збільшуючи свою конкурентну перевагу. Розвиток Індустрії 4.0 України має бути доповненням до промислової, інноваційної та зовнішньоекономічної політик на рівні не лише окремих підприємств, а в першу чергу – держави.

Список використаних джерел

1. Войтко С. В. Управління проектами та стартапами в Індустрії 4.0. Київ: Політехніка, 2019. 200 с.

2. Байло О.О., Кузнецова К.О. Особливості зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах індустрії 4.0. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Цифрова економіка та інформаційні технології”, 15-16 квітня 2020 р. Державний університет інфраструктури та технологій. С. 228-230.

3. Geissbauer, R.; Vedso, J.; Schrauf, S. *Industry 4.0: Building the Digital Enterprise*. 2016. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0-building-your-digital-enterprise-april-2016.pdf>

4. Global Innovation Index 2019. World Intellectual Property Organization. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf

5. Україна. Дані та статистика. URL: <https://knoema.ru/atlas/>

6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р. від 17.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>

8. Форсайт та побудова стратегії соціально-економічного розвитку України на середньостроковому (до 2020 року) і довгостроковому (до 2030 року) часових горизонтах / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський. Київ: Політехніка, 2016. 184 с.

References

1. Voytko S. V. (2019) *Upravlinnia proektamy ta startapamy v Industrii 4.0*. Kyiv: Politehnika.

2. Bailo O. O., Kuznietsova K. O. (2020). *Osoblyvosti zovmishnoekonomichnoi diialnosti pispriemstv v umovah industrii 4.0*. Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferencii Tsyfrova ekonomika ta informatsiini tehnologii. Kyiv: Derzhavnyi universytet infrastruktury ta tehnologii. p. 228-230.

3. Geissbauer, R.; Vedso, J.; Schrauf, S. (2016) *Industry 4.0: Building the Digital Enterprise*. Available at: <https://www.pwc.com/gx/en/industries/industries-4.0/landing-page/industry-4.0-building-your-digital-enterprise-april-2016.pdf>

4. Global Innovation Index 2019. World Intellectual Property Organization. Available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf

5. Ukraina. Dani ta statystyka. Україна. Available at: <https://knoema.ru/atlas/>

6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

7. Kontseptsia rozvytku tsyfrovoi ekonomiky ta suspilstva na 2018-2020 roky. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy № 67-r. vid 17.01.2018. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>

8. *Forsait ta pobudova strategii sotsialno-ekonomichnogo rozvytku Ukrainy na serednostrokovomu (do 2020 roku) ta dovgostrokovomu (do 2030 roku) chasovyh goryzontah* (2016): nauk. kerivnyk proektu akad. NAN Ukrainy M.Z. Zgurovskiy. Kyiv: Politehnika. 184 p.

Кузнецова Е.А.

*к.э.н., доцент кафедры менеджмента
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»*

Байло А.А.

*студент
Национальный технический университет Украины
«Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского»*

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ ИНДУСТРИИ 4.0

На современном этапе многие украинские предприятия активно участвуют во внешнеэкономической деятельности, что является важной составляющей рыночных отношений. Однако неготовность украинских предприятий к модернизации производства и внедрения новых технологий, основанных на достижениях Индустрии 4.0., а также недостаточный опыт работы на внешних рынках, обуславливают актуальность поиска путей совершенствования внешнеэкономической деятельности предприятий. В статье исследованы особенности внешнеэкономической деятельности предприятий Украины в современных условиях: возможности и угрозы Индустрии 4.0, анализ рейтинга Global innovation index и место страны в нем, структура прямых иностранных инвестиций по видам экономической деятельности, динамика экспорта высокотехнологичных товаров. Определены проблемы и разработаны пути для дальнейшего развития внешнеэкономической деятельности. Особое внимание уделено экономическим рычагам по совершенствованию внешнеэкономической деятельности страны в целом. Выделены роль Индустрии 4.0 в развитии внешнеэкономической деятельности отечественных предприятий. Выделены основные критерии, которым должны отвечать пути совершенствования внешнеэкономической деятельности отечественных предприятий; приведены основные факторы, которые должны учитываться при формировании стратегии внешнеэкономической деятельности предприятия.

Ключевые слова: высокотехнологичные товары; экспорт; внешнеэкономическая деятельность; Индустрия 4.0; прямые иностранные инвестиции; цифровая экономика.

Kuznietsova K.O.

*PhD in Economics, Associate Professor of Management Department
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

Bailo O.O.

*student, National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

FEATURES OF UKRAINIAN ENTERPRISES' FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY DEVELOPMENT IN INDUSTRY 4.0

At the present stage, many Ukrainian enterprises are actively involved in foreign economic activity, which is an important component of market relations. However, the unwillingness of Ukrainian enterprises to modernize production and introduce new technologies based on the achievements of Industry 4.0, as well as insufficient experience in foreign markets, determine the urgency of finding ways to improve foreign economic activity of enterprises. The article examines the features of foreign economic activity of Ukrainian enterprises in modern conditions: opportunities and threats of Industry 4.0, analysis of the Global innovation index and the country's place in it, the structure of foreign direct investment by economic activity, dynamics of exports of high-tech goods. It was determined the problems and developed the ways for further development of foreign economic activity. Particular

attention it was paid to economic levers to improve the foreign economic activity of the country as a whole. The role of Industry 4.0 in the development of foreign economic activity of domestic enterprises is highlighted. It was determined the main criteria that must be met by ways to improve the foreign economic activity of domestic enterprises; the main factors that should be taken into account when forming the strategy of foreign economic activity of the enterprise are given.

Key words: high-tech goods; export; foreign economic activity; Industry 4.0; foreign direct investment; digital economy.

Кузнєцова К.О.
kuznietsova.k@gmail.com
Байло О.О.
bayloaa@ukr.net